

נדה ז

חומרא דקדשים ותרומה

בפשוטו הוא חומרא בעלמא שהחמירו באלו, אבל האחיזור (ח"ב סי' א' סק"ד) ביאר ע"פ מש"כ הרמב"ן בחולין (ב:) שאין לטהר קדשים מדין ספק טומאה ברה"ר משום שיש בהם דין 'משמרת', שיהיו ודאי טהורים, וכתב האחיזור דמה"ט גם אין לטהר קדשים משום חזקתם, דאכתי לא הוי משמרת. ובהכי מיושב משה"ק הראשונים ריש מכיליתין דאמאי לא מוקמינן הטהרות בחזקתם, אלא משום שזה לא מהני לגבי קדשים משום שיש בהם דין משמרת, אבל חולין שפיר מעמידין אותן בחזקתן, עכ"ד. וילח"ע שזהו דוקא ל"ב דאסרו גם בתרומה, אבל ל"ק שהוא נוהג בקדשים ולא בתרומה, והרי בתרומה ודאי יש דין משמרת, ובע"כ שהוא חומרא בעלמא.

נשען

[א] שני שבילין – תוס' (ד"ה שלא) פירשו בדעת רש"י דמיירי בשני אנשים, ובאו לישאל בבת אחת, אבל התוס' פירשו דמיירי באדם אחד, שהלך בראשון ועשה בטהרות, ושוב הלך בשני ועשה טהרות.

[ב] כולן טהורין לבני הכנסת – רש"י פירש דלגבי חולין טהור בכל גווני, אבל התוס' (ד"ה וכולן) כתבו דבמשא כבד טמא אפי' לחולין, ודוקא במשא קל טהור לחולין.

[ג] רש"י כתב דילפינן טומאת היסט מקל וחומר ממרכב, והתוס' הרא"ש (ד"ה משאן) הק' עליו מגמ' להלן (לה). שאי אפשר ללמוד ממה שמטמא אחרים שגם הוא עצמו טמא, שהרי שעיר משתלח יוכיח שהוא עצמו טהור, ואפ"ה מטמא העוסקין בו, וצ"ע דעת רש"י. ובספר משנה טהרות [להג"ר איתמר גרבוז שליט"א] ביאר דעת רש"י דמרכב הזב מקבל טומאה מן הזב, וא"כ בע"כ שהמרכב אינו חמור מהזב עצמו, משא"כ בשעיר המשתלח, אין הגברא מקבל טומאה מן השעיר ואילו התוס' הרא"ש סובר שאינו מדין קבלת טומאה, אלא הוי טומאה עצמית. ותיירץ עוד דאפי' אי סובר רש"י שהרכב הוא טומאה עצמית, אבל פשיטא דאינו טומאה 'אחרת', אלא יסודו כטומאת הזב, ואם המרכב מטמא בהיסט, ה"ה זב עצמו מטמא בהיסט.

חולין על טהרת הקודש

החזו"א (סי' צז סק"ה) כתב דאינו מדין 'נדר', שהרי לא אסר על עצמו אכילתו כשנטמא, ועוד שהרי נפ"מ גם לגבי אחרים, שמטמא טהרותם, אע"כ שיסודו הוא תקנת חז"ל להחמיר בדין טומאתו, אבל לא תיקנו כן לכל אדם, אלא דוקא למי שרוצה להתנהג בהאי חומרא. והוסיף דכל זה בחולין 'על טהרת' תרומה, אבל היכא דפתיך ב' תרומה וכדו', הרי הוא מחוייב לנהוג כן משום התרומה המעורבת בו, ועד"ז כתב המקדש דוד (סי' מ').

חולין הטבולין לחלה

[א] בגמ' מבוי דחמור יותר משום דפתיכא ב' חלה, והאתוון דאורייתא (כלל ב', ד"ה והנה מה שהבאתי) הוכיח מזה שבטבל מעורב בו תרומה, וזהו יסוד איסורו לשיטת רש"י ביבמות והוסיף שגם לתוס' שאיסורו אינו משום התרומה המעורבת בו, שהרי אסור גם לכהנים, אבל הא מיהא שהמציאות של טבל הוא שמעורב בו תרומה.

[ב] התוס' (ד"ה והאי) כתבו דכיון דטבול לחלה יותר חמור מחולין על טהרת התרומה, א"כ הא דהקילו בטבול יום בטבול לחלה, כ"ש שיקלו בעל טהרת תרומה, ולהכי הק' דהא מבוי בכ"ד דשני עושה שלישי בחולין על טהרת תרומה, והרי טבול יום דינו כשני והוא אינו עושה שלישי, ותיירצו דטבול יום קל יותר כיון שנטהר ממילא.

אמנם שיטת הר"ש (רפ"ד טבול יום) שגם שני אינו עושה שלישי בחולין הטבולין לחלה, וצ"ע מקושית התוס' דהא זה חמור יותר מחולין על טהרת תרומה. ותירץ הקה"י (סי' סד) שיש ב' ענינים לנהוג חומרת תרומה בחולין – בחולין על טהרת תרומה, יסודו הוא דין בגברא להרגיל עצמו בחומרת תרומה, אבל בפתיד ב' תרומה יסודו הוא דין בחפצא, שצריך להחמיר דיני תרומה משום שיש תרומה המעורבת בו.

ולחכי, בטבול יום או שני, הרי לא נאמר האי טומאה בחולין כלל, ולחכי בטבולין לחלה אינו נוהג, דבאמת אין צריך להפרישו משני, ודוקא בחולין 'על טהרת' תרומה צריכים להקפיד בזה, כדי להרגיל עצמו בהאי חומרא, אבל בחשש של טומאה – כמו נשען או מעת לעת שבנדה, יותר חמור טבול לחלה מעל טהרת תרומה, שהרי יש תרומה מעורב בו, וחז"ל חששו להאי טומאה לגבי התרומה, וזהו המבוי בסוגין שיש להחמיר בו יותר.